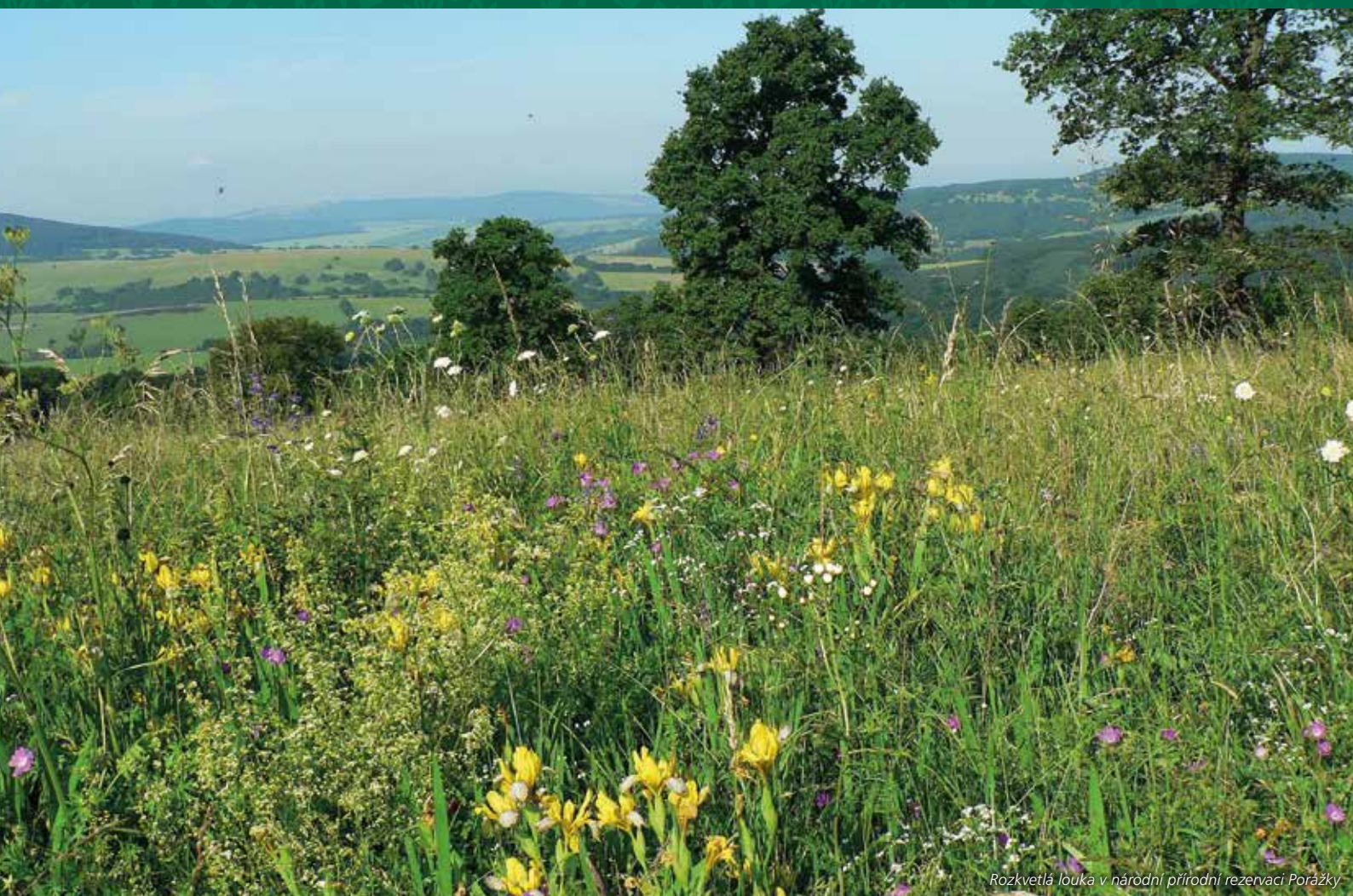

Rozkvetlá louka v národní přírodní rezervaci Porážky

Tož vítajte u nás, v Bílých Karpatech. V kraji ovocných sadů, orchidejových luk, květnatých hájů i horských bukových lesů a také v kraji pěnovcových mokřadů a minerálních pramenů. V kraji, kde stále žijí lidové tradice a staré zvyky, kde dosud v srdcích kvetou lidové písně a kde je kroj pořád ještě součástí alespoň slavnostního šatníku místních obyvatel. V krajině, kterou již po tisíce let spoluvytvářejí člověk a příroda.

Vítajte v chráněné krajinné oblasti a biosférické rezervaci Bílé Karpaty!

Pralesovitý porost v NPR Javorina

Bílé Karpaty v sobě skrývají hned několik krajin. Na západě nízká pahorkatina s rodinnými vinohrady a záhumnkami, zdobená staletými oskerušemi a ostrůvky stepních luk. Navazující kopce pokryté dubohabrovými háji a rozsáhlými květnatými loukami s osamocenými duby a lipami, při státní hranici lemované lesnatým hřebenem. Uprostřed Moravské Kopanice – zabydlená i tichá krajina samot, rozptýlených na strmých stráních s políčky, loukami, pastvinami a remízky. Na severozápadě lázně Luhačovice s uhličitými minerálními prameny. A na severovýchodě jižní Valašsko, kde se do hlubokých lesů na horských úbočích zakusují pastviny.

Věrným průvodcem samot, výsek i větších obcí po celých Bílých Karpatech jsou ovocné sady, dodnes často se starými a krajovými odrůdami ovoce. Právě v řídkých sadech s lučním podrostem je snad nejlépe vyjádřena esence Bílých Karpat – spolutvoření

člověka a přírody, jehož výsledkem je přírodní krajina vlídná k lidem a kulturní krajina dávající hojný prostor živé přírodě. Takto vznikly i bělokarpatské louky a světlé háje, které jsou nejen přírodními klenoty, ale také dosud nedoceneným kulturním dědictvím. Zejména kvůli přetrvávajícímu propojení lidského snažení a přírody byly Bílé Karpaty zařazeny mezi biosférické rezervace UNESCO.

Pozoruhodné přitom je, že člověk na zdejší krajinu nepůsobí jenom několik posledních staletí, jako je tomu například v hornatějších Beskydech, ale některé části Bílých Karpat jsou trvale osídleny již nejméně od mladší doby kamenné, tedy již asi sedm tisíc let. Díky tomu tady nikdy zcela nepřevládl les a mohly zde přežít luční druhy prastaré bezlesé krajiny doby ledové, například statné rostliny srpce karbincolistá a kýchavice černá. Svým způsobem mohou být proto mnohé bělokarpatské louky považovány za kulturní památky starší než egyptské pyramidy.

Užovka stromová, maskot Informačního střediska CHKO Bílé Karpaty

Slyšeli jste někdy pověsti o hadech hospodářčích, kteří žijí pod prahem vchodových dveří nebo poblíž domovního ohniště v černé kuchyni? Když hospodyně opravovaly hliněné omítky okolo ohniště, kreslily do čerstvého blátivého nánosů ornamentové vlnovky, kterým říkaly „hady“, a přes noc nechávaly pro hada hospodářčika u vchodových dveří misku mléka. Věřily totiž, že had hospodářček přináší jejich domu štěstí.

Užovka stromová skutečně vyhledává blízkost lidských obydlí. Obývá stodoly, kůlny, kamenné zidky či hromady nařezaného dříví. Do kompostů často klade svá vejčeka. Dokáže se vyšplhat po trámech na půdu či po kmeni až do koruny stromů a ulovit plcha nebo mláďata ptáků. Častěji však loví myši či hraboše a pomáhá tak zbavovat hospodáře nechtěných příživníků.

Užovka stromová je rozšířená především ve Středomoří a na Balkáně. Do České republiky zasahuje již pouze okrajově a ostrůvkovitě – můžeme ji spatřit v Podyjí, v Poohří a také u nás v Bílých Karpatech. Věříme, že nám užovka stromová podobně jako had hospodářček přináší štěstí a pomáhá chránit zdejší krásnou přírodu.

Informační středisko CHKO Bílé Karpaty

Informační středisko poskytuje návštěvníkům informace o přírodě, krajině a kultuře Bílých Karpat. Zajišťuje prodej tematických publikací, map, pohlednic a jiných turistických předmětů. Vytváří terénní naučné stezky, stezky do mobilu a questy, organizuje tematické přednášky a besedy. Realizuje výukové programy o bělokarpatské přírodě pro žáky mateřských, základních a středních škol. Zajišťuje terénní průvodcovskou činnost a školení terénních průvodců na území Bílých Karpat. Koordinuje naplňování Karpatské úmluvy na území moravských Karpat.

IS CHKO Bílé Karpaty

nám. Bartolomějské 47
698 01 Veselí nad Moravou
tel.: 734 645 730, 736 682 614
e-mail: visbk@bilekarpaty.cz
www.dumprirody.cz/
informacni-stredisko-chko-bile-karpaty/

V době výstavby Domu přírody nás najdete na adrese nám. Míru 664, 698 01 Veselí nad Moravou, tel.: 734 645 730, 736 682 614

Provoz Informačního střediska zajišťuje Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o.p.s.

vis.bilekarpaty.cz/
www.facebook.com/visbilekarpaty/

Správu a péči o CHKO Bílé Karpaty zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, regionální pracoviště Správa CHKO Bílé Karpaty, Nádražní 318, 763 26 Luhačovice, tel.: 951 425 502
e-mail: bilekarpaty@nature.cz
www.bilekarpaty.ochranaprirody.cz

Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky v roce 2021. ISBN 978-80-7620-090-6, 1. vydání ©2021
Text: Karel Fajmon, Marie Petrá, Radomír Staš, Vladimír Šácha, fotografie: archiv VIS BK, Libor Ambrozek, David Prachař, Vladimír Šácha, Antonín Vrba, Petr Večeřa, ilustrace: Jan Dungal, Lenka Šáchová Ulipová, mapy: Jana Tomcová, grafický návrh, sazba: Zita Nielsen, tisk: TISKÁRNA BÍLÝ SLON s.r.o., náklad: 2 000

Botanická exkurze

Zvonice v Louce

Dům v Lopeníku

Usedlost na Moravských Kopanicích

Tradiční kosení luk

Víte, že...

- Velká Javořina / Velká Javorina (970 m n.m.) je nejvyšším vrcholem Bílých Karpat? Je také jedním z nejstarších chráněných území na Moravě. Zdejší pralesovité porosty buku a javorů jsou chráněny již od roku 1909.
- květnaté louky v Bílých Karpatech patří k druhově nejbohatším ekosystémům na světě? Na jednom metru čtverečním zde botanici napočítali až 82 druhů rostlin.
- bělokarpatské louky mají pravěký původ? Některé druhy rostlin a živočichů zde žijí nejméně od konce doby ledové.
- v Bílých Karpatech roste 50 druhů orchidejí?
- orchidej střevíčník pantoflíček, jehož květ má ve svém znaku chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty, je největší evropskou orchidejí?

Děkujeme Vám za ohleduplné chování k našemu společnému přírodnímu dědictví, za to, že...

- vjíždíte a parkujete jen tam, kde je to povoleno
- v přírodních rezervacích se pohybujete pouze po turistických značených stezkách
- při jízdě na kole berete ohledy na okolní přírodu i ostatní návštěvníky
- táboříte a rozděláváte oheň jen na vyhrazených místech, nebavujete v rezervacích
- chráníte živočichy a rostliny v jejich přirozeném prostředí
- odnášíte z přírody své odpadky

Tip na výlet:
Zahrady pod Hájem

Velká nad Veličkou je místem se silnou tradicí lidové písně. V mnoha písniích se zpívá o zdejší krajině, loukách, pastvinách i ovocných stromech. V národní přírodní rezervaci Zahrady pod Hájem se dodnes zachovala ukázka tak pestré krajiny, jaká byla i jinde běžná až do poloviny 20. století. Úzká políčka, úhory doplňují sady se starými a krajovými odrůdami ovocných stromů. Na loukách rozkvétají vzácné orchideje i jiné ohrožené druhy rostlin. Do rezervace se dostanete po zelené turistické stezce vedoucí od vlakového nádraží ve Velké nad Veličkou kolem kostela sv. Máří Magdalény směrem na Suchov.

Ovocný sad ve Velké nad Veličkou

Tip na výlet:
Vzpomínka na leteckou bitvu

Pokud přijedete automobilem, autobusem či na kole na autobusovou zastávku Vyškovec-Hribovňa, otevrou se před vámi nádherné výhledy na krajinu Moravských Kopanic. Při pohledu na sever uvidíte nejen údolí s kopaničářskými usedlostmi, ale také prostor, ve kterém se odehrálo jedno z největších leteckých střetnutí druhé světové války ve střední Evropě. Dne 29. srpna 1944 zde německé stíhačky sestřelily deset amerických bombardérů. Tuto smutnou událost připomíná nejen památník nedaleko autobusové zastávky, ale také další památníky v obcích Šanov a Krhov a muzejní expozice v Bojkovicích, Slavičíně a Šanově.

Krajina Moravských Kopanic

Tip na výlet:
Valašské výhledy

Z Valašských Klobouk vystoupejte po červené turistické stezce na vrch Královec, kde se můžete ze stejnojmenné rozhledny pokochat okolní krajinou. Dále pokračujte po zelené turistické stezce přes jalovcové pastviny v přírodní rezervaci Ploščiny a kolem zachovalého jedlobukového lesa Ščúrnica – soukromé rezervace ZO ČSOP Kosenka. Další výhledy na valašskou krajinu vás čekají na architektonicky pozoruhodné pozorovatelně Durch. Z kopců sejdete po zelené turistické stezce přes obec Študlov do Valašských Příkaz, odkud se můžete vlakem či autobusem vrátit do Valašských Klobouk. Trasa měří 12 km.

Ploščiny

pozorovatelná Durch

Bílé Karpaty, krajina orchidejí

PĚTIPRSTKA ŽEŽULNÍK

orchidej opylovaná motýly

Součástí květu pětiprstky je dlouhý výběžek, zvaný ostruha. Na konci ostruhy se nachází nektar, na který však svým dlouhým sosákem dosáhnou jen motýli. Během sání nektaru motýli květy pětiprstky opylují.

VSTAVAČ VOJENSKÝ

orchidej v pozoru

Jednotlivé kvítky bohatého květenství vstavače vojenského skutečně připomínají při bližším pohledu postavu vojáka. Celkem dobře lze rozeznat hlavu s přilbou, tělo, dvě ruce, dvě nohy, jen ta zbraň mu jaksi chybí.

BRADÁČEK VEJČITÝ

nezávislá orchidej

Většina našich orchidejí je závislá na soužití s určitými druhy hub. Houby pomáhají orchidejovým semínkům vyklíčit a dodávají živiny i vzrostlým rostlinám. Jedinou výjimkou z našich orchidejí je bradáček vejčitý, který si živiny dokáže získat sám.

